

ORHAN PAMUK

İçeri Girilmez

No Entry

126

Orhan Pamuk
Romancı ve yazar, İstanbul'da oturuyor, Türkiye doğumlu. Novelist and writer, lives in Istanbul, born Turkey.

Sokaklarda dalgın dalgın gezinen bu adam bir buluşma öncesi biraz vakti olan biridir belki, belki de acelesi olmadığı için otobüsten bir durak önce inmiş biridir ya da hiç bilmediği bir mahallede şöyle bir gezinen bir meraklı... Sokaklarda gezinirken, tuhafiyecilerin, eczanelerin vitrinlerine, dolu kahvehanelere duvarlara asılmış gazete ve dergilere bakarak yürürken dalgın ama gene de meraklı yolcu bir kapının üzerindeki bir levhayı gelişi güzel okur: "İçeri girilmez." Yazı onu ilgilendirmez, kendisine seslenmediğini düşünür. Çünkü üzerindeki yazı da olmasa hiç ilgilenmeyeceği, dikkat etmeyeceği bir kapıdır bu. Kendi halinde, kendi dünyasında yürüyordu: İçeriye girmeye de hiç niyeti yoktur. Gene de ama, yazı ona amaçsız gezintisinde bir sınır olduğunu hatırlatmıştır. İlk anda bu kapıyla ilgili hiçbir tasarısı olmadığı için kendisine seslenmese de, şimdi, kendi tasarımlarının sınırını da ukalaca hatırlatarak kapı şen gezginin hayal dünyasına müdahale eder. Belki unutulacak bir şey, ama niye yazmışlar onu oraya? Üstelik bir kapı olduğuna göre bu, girilecek bir yerdir burası. Yazı, o zaman içeriye bazılarının girebileceğini, bazılarının da giremeyeceğini hatırlatır. "İçeriye girilmez!" sözü de doğru değildir demek ki. Aslında herhalde, bu mantıkla, şu anlama gelir: Her içeriye girmek isteyen giremez. Bazı ayrıcalıkların içeri girebileceği anlamına geldiği gibi bu ayrıcalıkları olmayıp da içeri girmek isteyenleri durdurur. Aynı anda da, içeri girmek gibi bir niyeti olmayan ile, girmek isteyip de giremeyen bir kader ortaklığına iter. Dalgın yürüyüşü bir adımlık zamanda içgüdüsel olarak yürüttüğü bu mantıktan sonra, ister istemez kendisini, içeriye girmek isteyip de alınmayan kişilerle aynı bağı paylaşmaya iten ötekilerin kim olduğunu merak eder. Kim girebiliyordur bu

This man wandering absent-mindedly in the streets has perhaps some time to spare before an appointment, or has got off the bus a stop in advance because he can take his time, or is only a curious fellow walking about in a neighbourhood completely unknown to him. As he wanders around the streets glancing at the haberdashers, pharmacies, busy coffeehouses, newspapers and magazines hanging on the kiosks, this absent-minded but bemused traveller casually reads a sign saying "No entry" on a door. He ignores these words as he does not think they call for his attention. Regardless of the sign, this is not the kind of door that would ever draw his interest. The man is walking about casually, absorbed in his own world, without the least intention of going in through the door. Nevertheless the sign has reminded him that his aimless wandering has its boundaries. Although at first he has nothing in mind regarding the door which fails to call on his attention, the door now intrudes on the fantasy world of the merry wanderer, knowingly reminding him of the boundaries of this own designs. Maybe it's nothing to worry about, but why have they put up that sign? If this is a door, it must lead somewhere. The sign then reminds him that some may enter while others may not, in which case it is wrong to say "No entry", because the logic of the sign is that not everyone who wishes to enter can do so. It allows entry to a privileged number but stops those who do not carry the same privileges from following suit while at the same time forcing someone who has no intention of going in, to share the same fate as the one who wishes to enter but cannot. Having instinctively deduced this within the span of a step taken forward, the absent-minded wanderer cannot help feeling curious about those who force him to relate to those others who are not allowed in despite their wish to enter. Who can actually go through that door? What is it that lets them in? What is it that allows for that privilege?

ORHAN PAMUK

127

kapıdan içeri? Onları bu kapıdan içeriye sokan şey nedir? Bu ayrıcalıklı kişileri öyle yapan nedir? Dalgın yolcu, bir an içeriye girmenin, bir ayrıcalık bile olmadığını düşünebilir. Belki de içeride kendi sefaletinin görülmesini istemeyen özelliiksiz kişiler vardır. Ama insanların çoğunun kendi evlerini, işte tam bu amaçla bir kapı, kapıyı da bir kilitte donattıklarını hatırlayınca artık dalgınlığından çıkmaya başlayan yolcu, kapının bazı ayrıcalıklar üzerine örtüldüğünü anlar. Üstelik, bu ayrıcalıklı kişiler, birer kilit alıp sorunu çözmek ve kapısı kilitli, cebi anahtarlı birer sıradan vatandaş ayaklarına yatmak yerine kapının üzerine, "içeri girilmez" yazmışlardır. Bütün bunları, dalgın yolcu şöyle iki adım atarken düşünebiliyorsa, kapının üzerine bu levhayı koyanlar da düşünmüş olmalıdırlar. Aralarında, "içeri girilmez levhası koyacağımıza birer anahtar alalım hepimiz!" diyenler çıkmıştır belki, ama levha koyalım diyenler ağır basmıştır. Neden? Sorunu anahtarlarla çözemeyecek kadar kalabalık olduklarından. Öyleyse eğer, "içeri girilmez" sözüne uymayan, bu sözün kendisine olmadığını bilen büyük bir kalabalık vardır demektir bu; anahtar dağıtılamayacak bir kalabalık. En mantıklı sonuç budur: Bir gün içeridekiler kendi aralarında oturup, bu kalabalıktan içeri kimi alalım, kimi almayalım diye tartışmışlardır da. "Dışarıdan çok kalabalık geliyor içeriye", demişlerdir. "Bazılarını almayalım içeri! Hangilerini almayacağız?" Böylece bacak bacak üstüne atıp, kahvelerini yudumlayarak içeri kimi alıp kimi almayacaklarını tartışmaya başlamışlardır. İçerideki bazıları da mutlaka huzursuz olmuştur bu tartışmadan. Belki onlar da bu tartışmanın sonunda dışarı atılacaklardır. Kapının önündeki yaya da bu tür gerilimli durumlara tanık olduğu için kapının üzerine "içeriye girilmez" levhasını çakanların aralarında nasıl tartıştıklarını hemen gözlerinin önüne getirebilir. Tartışma, önce, malını mülkünü, zevklerini ve ayrıcalıklarını korumak isteyenlerin telaşıyla başlar, bu telaş sıkıcı bir şey olduğu için hemen başka bir dille ifade edilir. "Malımız, mülkümüz, zevklerimiz, alışkanlıklarımız nedir bizim?" diyeceklerine "kimiz biz?"

The absent-minded traveller may imagine for a moment that going through the door might not be a privilege at all. It is possible that those inside are nondescript people who do not wish their miserable state to be observed. But as he remembers that it is precisely for that purpose that most people have their houses fitted with doors which are also fitted with locks, the traveller slowly steps out of his absent-mindedness and thinks of the door that closes once privilege has walked in. Moreover, the privileged have put up a "No entry" sign on the door instead of solving the problem by fitting a lock and by pretending to be ordinary citizens, each with a lock on his door and a key in his pocket. If the absent-minded traveller could think of all this in the space of a few casual steps, then so have those who put up the sign.

There might have been some amongst the participants in the debate who said, "Let's each get a key for the door instead of a 'No entry' sign!" but those must have been outnumbered by the others. Why? Because their numbers are too large for the problem to be solved by means of a key. If that is the case, then one must deduce that there is a huge crowd, evidently too numerous for keys, who will ignore the "No entry" sign which, they know, does not apply to them.

Hence, the final and most logical conclusion: One day, those who were already in, had a private conference to decide on who would be eligible for admission. "As there are far too many coming in, let's bar some of them", they probably said, as they sat legs crossed, sipping coffee in discussion. No doubt, some of them felt uneasy, as they too might be thrown out at the end of their talks. The wanderer outside the door had always been familiar with such tense situations, so he could readily imagine the manner in which the participants engaged in the debate that started off in a certain flurry characteristic of those who are keen to protect their property and possessions, their tastes and privileges. But as this kind of

ORHAN PAMUK

derler. Bu çok yalın soru bir anda tüylerini ürpertir. Kim olduklarını bilemiyormuş gibi yapmanın ne kadar zevkli olduğunu hemen keşfetmişlerdir. Aralarında huzursuz olanlar, dışarıdaki kalabalıktan da üç beş kişinin içeri girmesinde bir sakınca görmeyenler de vardır. Onların da desteğiyle tartışma bir bilmeceye bir "kimlik sorunu"na çevrilir. Bu en zevkli şeydir. Hepsi kendilerini dışarıdakilerden ayıran değerli şeyleri sayıp dökmenin üstü örtülü ve ukalaca bir yolunu bulmanın zevkini hisseder. Bu o kadar çekici bir süreçtir ki, kapıya "içeri girilmez" levhasını neden daha önce asmadıklarına şaşarlar. Bir anda, dışarıyı, kendilerini tarif eden değerli şeylere karşı bir saldırgan bir alana dönüşmüştür. Kendileri, şimdi, neyseler, dışardakiler de o değildir artık. Hatta denilebilir ki, kapının dışındaki başka dünya yüzünden kendileri olabilmişlerdir. Kapının önünden bir şey düşünmeden geçen pek çok salak bunun farkında değildir. Bazıları, bu salaklara teşekkür borçlu hisseder kendini. "Onların bir kısmını içeri almak, kötü olmaz," diye düşünür; "hem böylelikle bizim nasıl biz olabileceğimizi de görüp belki onlar da bizim gibi olarak bize güç verirler." Bazıları ise dışardaki salakların içerdekilerin ayrıcalıklı durumundan haberdar etmek için levhanın vazgeçilmez bir işaret olduğunu bu ara kavrarlar. Üstelik bu levha, tıpkı şimdi bu durumu açıklığıyla gören yolcunun yaptığı gibi, dışarıdakilere de bir dışarıda olma bilinci vermiştir. Bunun için insanın bazıları gibi içeri girmek istemesi gerekmez. Kapının üzerindeki levhayı görüvermesi yeterlidir. Kapının önünde gereğinden fazla durakladığını hissetmeye başlayan yolcu böylece bu levhayla dünyanın bir anlamda ikiye ayrılmış olduğunu da görür. İçeri girebilenler ve giremeyenler. Pek çok kişi, dünyayı bu tür sudan ayrımlarla ikiye böldüğü için belki bunu önemsemeyecektir, ama özene bezene bu durumu kapısının üzerine levha asarak pek az kişi yapar. Aynı anda, artık dalgınlıktan iyice çıkmış olan yürüyüşçü, bütün o kimlik lakırdılarının da aslında utangaç bir övünme ve şişinme olduğuna karar verir. İçinde deriden derine bir öfke yükselmektedir. Kimdir, ya da kim olur

confusion was somewhat embarrassing, it was immediately converted into a different mode of expression. So they debated the question of who they were instead of the nature of their property and possessions, their habits and tastes. The simple question of who they were thrilled them. They discovered at once how exciting it was to pretend not to be able to know who they were. Some felt very uneasy, so they did not object to allowing in a few more people from the crowd outside. With their support, the debate assumed the nature of a riddle on the "identity question". During this most enjoyable of activities they all relished finding covert and pretentious ways to recount the merits that distinguished them from those outside. This turned into such an attractive pursuit that they wondered in jubilation why they had not thought of putting up the "No entry" sign sooner. In a moment, the external world had turned aggressive, challenging all their defining merits. What they "were", was what those outside "were not". One could even say that they had managed to be what they were, because of those outside. Many an idiot passing by the door without a thought, was not aware of this. Some of those inside felt grateful towards them, thinking it would not be such a bad thing to let a few of them in: "Thus they would also see how we manage to be what we are and they too could perhaps be like us, thus fortifying our position". In the meantime, however, others had perceived that "No entry" was an indispensable sign to inform the idiots outside, of the privileged situation of the insiders. Moreover, as in the case of the now clear-minded traveller, the sign had also brought about outsider's awareness in those left out. One did not have to want to go in. It was enough to catch sight of the sign on the door.

The traveller who now feels he has been lingering too long in front of the door, realizes that the sign has somehow divided the world into two: those who can go in and those who cannot. To some this may not seem too grave because it is trivial to

ORHAN PAMUK

129

bu kapının arkasındakiler? İçeri girmek için ilk defa içinde bir istek duyar. Ama bu kendini beğenmiş adamların oyununa gelmeyecektir. İki-üç saniyede kendi aklından geçenlerin onların fazlasıyla öngördüklerinin farkındadır çünkü. Aynı anda, kapının da kolayca açılacağı geçer aklından. Belki iterek, bir omuz vurarak iki-üç kişiyle birlikte yüklenerek onu açabilirler. Zaten öyle olmasaydı levhayı koymazlardı. Demek ki, içeri girebilmek için dışarıdaki kardeşlerinin bir-ikisinden yardım alması yeterlidir. Bu levha yüzünden zaten o insanlarla ortak bir yazgıyı paylaştığını daha önceden anlamamış mıydı? İşte şimdi, kapının önündeki yaya, önünde açılan yeni dünyayı görmeye başlamıştır. Kendisiyle bir yazgı paylaşan bütün insanları o da bulup onlarla bir kimlik irdeleme çalışmasına girebilir. Bu noktada onun da kim olduğu, ne olduğu önem kazanacaktır. İçerdekilerin kendini beğenmişliklerine karşı o da kendi kimlik kurumunu geliştirmelidir. Böylece kendi özellikleri, zevkleri, malı mülkü, ilişkileri yolcu için üzerinde teker teker düşünülüp sahiplenilecek, gururlanılacak, korunacak şeylere dönüşmeye başlar. Bu özelliklere sahip olmayanlara, kendi gibi olmayanlara, kendi kimlik coşkusu içinde hafif hafif kızmaya başlamıştır bile. Aynı anda kapıya levhayı asanların bu durumu öngördüklerini sezer. Ama bu onların oyunu diye elbette kendi kimliğinden vazgeçecek değildir o. Bu oyuna karşı onun da atacağı yaratıcı bir adım vardır. Bu durum da, haklı olarak, gözünün önünde... vs. vs.

discriminate in this way and to divide the world into two, but very few indeed will actually take the trouble of making this clear by putting up a sign on their door. The wanderer who has by now recovered his presence of mind, decides that all the verbiage about identity is nothing but a timid way of boasting and vaunting. Deep down he feels angry. Who are they anyway, those people behind the door? Who may they be? For the first time he wants to go in. But he will not be duped by those vain people and their games because he is aware that they have long foreseen what would go through his mind in a matter of seconds. At the same time it occurs to him that it might not be difficult to open the door, that it might be possible to force his way through with the help of a few hefty men. Why else would they have put up the sign? Hence, if some fellow-travellers outside gave him a hand, that would be enough to allow him entry. Besides, hadn't he already guessed that they shared the same destiny because of that sign? The traveller in front of the door has now begun to see a new world opening out before him. He too can find people sharing the same destiny with him to engage in an analysis of identity. The question of who and what he is, will then assume additional importance. To confront the vanity of those inside, he must develop his own theory of identity. Thus, his characteristics, tastes, relationships, possessions and property, all begin to transform into items which he must claim for himself, which he must proudly protect. Elated by his thoughts on identity, he has already begun to feel slightly irritated by those who do not share his characteristics and by those who are not like him. At the same time he can tell that this was foreseen by those who had put up the sign on the door. But just because this happens to be their game, it certainly does not mean that he will relinquish his own identity. He too has an imaginative step to take in order to confront this game, and can rightly envisage a situation in which... etc. etc.